Једини порез који не мора да одобри скупштина је инфлација. А у Србији је крајем априла годишња инфлација достигла 14,7 одсто, једну од највећих стопа у Европи. Судећи према изјавама званичника Народне банке Србије једини кривац за рекордну инфлацију је прошлогодишњи шок који су направиле светске цене хране. У складу са тим инфлација до краја ове године изгледа да ће зависити, пре свега, од временских прилика и пољопривредне сезоне.

Вицегувернер НБС Бојан Марковић, на представљању извештаја о инфлацији, на питање да ли ће бити испуњен циљ на крају ове године, одговорио је:

"Ако ви мени кажете да ли ће пољопривредна сезона бити добра, лоша или уобичајена, рећи ћу какве су шансе да инфлација буде у циљаним оквирима до краја године. Ако буде уобичајена пољопривредна сезона инфлација ће бити изнад циља, уколико буде лоша спорије ћемо се враћати у оквире, а ако буде добра можда и успемо да испунимо циљ".

Тако су у ред иза сељака, очију упртих у небо стали и државни банкари. Да нам буде лакше, од маја се очекује пад годишње инфлације. Ипак већ у првом кварталу она је достигла 5,5 одсто, док је циљ за целу 2011. годину од три до шест одсто. Срећом, према најавама из НБС, до половине следеће године вратиће се у циљани коридор, наравно ако не буде још шокова. Такође, осим цена хране, за дивљање цена је заслужна и држава која је у првом кварталу подигла контролисане цене за 8,8 одсто, док је договорени максимум за целу годину девет одсто.

Изгледа да монетарна политика у Србији нема никакве шансе против цена хране и фискалне потрошње. Тако су у извештају о инфлацији из фебруара 2009. године, у коме се објашњавају разлози инфлације у 2008. години, наведени идентични узроци као и за

прошлу годину - високе цене хране, прехрамбено-индудстријских производа и јавна потрошња. Тада је, у 2008. години, када је НБС још "гађала" базну инфлацију (на коју може да утиче) ова износила 10,1 одсто, а циљ је био између три и шест одсто. Дакле, осим узрока не мења се ни прецизност централне банке у испуњавању циљева.

Економиста Александар Стевановић иронично истиче да Срби мора да једу десет пута више од осталих чим је толико већи скок цена хране него у другим земљама.

"Одговорност за инфлацију увек је на носиоцима монетарне политике. Инфлација није никаква спољна болест, већ је под потпуном контролом Народне банке. Увек је главни узрок инфлације монетарна политика, јер централна банка има све инструменте којима може да утиче на цене", објашњава Стевановић.

Народна банка је 2006. године незванично прешла на таргетирање инфлације и у наредне две године "гађала" је искључиво базну инфлацију, јер није хтела да преузима одговорност за нешто на шта не може да утиче. Крајем 2008. прелази на "гађање" целокупне инфлације мерене индексом потрошачких цена, а истицано је да од испуњавања циљева зависи кредибилитет и независност централне банке. У последњих пет година, од 2006. до 2010. године, Народна банка је само два пута испунила циљ и то 2007. и 2009. године. Једном је базна инфлација била испод циљане, што према стручњацима значи да је монетарна политика била превише рестриктивна, а у остале две године је инфлација жестоко пребацила циљеве. Према изјавама из НБС, веома су мале шансе да се 2011. то промени, њихова пројекација најављује близу осам одсто на крају године (уместо циљаних три до шест).

"Наша централна банка нема кредибилитет. У приватним предузећима менаџер мора да испуни циљ или да га премаши уколико хоће да задржи посао, па би тако требало и гувернер да се оцењује - према оствареним циљевима. Не кажем да њихов посао у Србији није изузетно тежак, али три пута промашити у пет година није мало", оцењује Стевановић.

Иако су цене хране расле у целом свету, па и у земљама у окружењу, некако се нису толико одразили на укупни раст цена. Тако је Македонија прошлу годину завршила са инфлацијом од три одсто, Словенија два, Црна Гора 0,7 одсто, БиХ 2,1 одсто, а Хрватска 1,8 одсто. Инфлација у Бугарској износила је 4,4 одсто, а најближа нам је Румунија са 7,96 одсто у 2010. години.

Прецизност

Година	*Циљеви (у%)*	*Инфлација (у%)*
2006.	7-9*	5,9
2007.	4-8*	5,4
2008.	3-6*	10,1
2009.	8±2	6,6
2010.	6±2	10,3
2011.	4,5±1,5	?

*Од 2006. до 2009. године НБС је циљала базну инфлацију

Аутор: Милош Обрадовић

(balkanmagazin.com)